

**THE APPLICATION AND INTERPRETATION OF LAW BY VIEWING OF
ALBANIAN POLITICS, AND THEIR ANALYSIS TO USE AS THE BASIC
OF HELPING THE FUTURE OF COORDINATION BETWEEN
LAW AND ALBANIAN POLITICS**

Ina Gjoni

Faculty of Social Sciences
Boulevard Zog I, Tirana.
Albanian University
Tel. +355 42 271602
E mail: inagjoni@hotmail.com

Abstract

Many of scientist of the last history time, have determined terms politics in different ways like: "Royal art" that can handle the other arts, like as judicial or oratory, as well as to know "how can take care for all citizens, and the possibility to make them the best of the worst"(Plato); as the knowledge of right and wise rule (Machiavelli); as leadership of the state apparatus or influence on this leadership (Karl Marx). The justice is one of the ways of regulation of social relations, in the millennial history of jurisprudence, in which is stated that should be taken care of universal definition. Every legal system is unique, but the parallelism in legal terms can make the differences and join them as types of legal systems. In this way established the legal systems that are named as legal families. One of their definitions is the classification of legal families from the view of french scientist David René, who established the right by these families: Roman-Germanic family, Anglo-Saxon family, religious law, socialist legal system and some of the other systems of law. Referring to the saying of Steven Kreis "Politics is war of the multiple interests (the art of the management of the interests of all sections of a society), his words will help in the description of the cooperation between political and justice in Albania. This analysis of the relationship of them will be done on the basis of a comparative study between the different time periods of the development of the Albanian society.

Kew words: *Legal systems, the Albanian Society, national policy and international policy, policy and national and international justice.*

Politika dhe drejt s ia n Shqip ri.

Drejt s ia dhe politika jan dy koncepte t cilat jan pjes e nj shoq rie t caktuar e cila zhvillohet n baz t parimeve dhe normave ligjore q ka nj shtet. Shteti shqiptar n periudh n e tij t zhvillimit rreth 100 vjeçar ka njohur sisteme t ndryshme ligjore t cilat jan bazuar n zhvillimin e regjimit t tij politik. N se do t hedhim nj v shtrim p rsa i p rket k tij historiku kohor do t v m re se nj numur i konsideruesh m ndryshimesh kan ndodhur si rezultat dhe i vet kushteve t formuara nga bashk punimi i politik s s brendshme me politik n e jashtme.

Vitet 1914-1918, dhe vitet 1939 – 1945 jan vite t cilat kishin p r baz luftrat bot rore. Gjat luft s s par dhe luft s s dyt bot rore, gjendja ekonomike dhe politike dhe p r m tep r ajo ligjore ishin n v shtir si si rezultat i vet kushteve t krijuar nga k to luftra, t cilat sipas interesave t tyre realizuan edhe ndarjen n dy grupe t ndryshme kund rshtare n t cilat merrnin pjes aleatet me nj ri-tjetrin. Pas mbarimit t k tyre luftrave me karakter nd rkomb tar shtetit shqiptar i duhej t pozicionohej p rsa i p rket rregjimit poltik q do t ishte i pranish m p r zhvillimin dhe mirq nien e tij. P r k t arsye pozicionimi i tij nga ana e formimit t shtetit dhe te drejt s u zhvillua sipas sistemit socialist. Pas luft s s dyte bot rore, disa prej rregjimeve politike t cilat zhvillohen vijn si rezultat i disa formave t tyre t tilla si : Mbret ri, Republika Socialiste e Shqip ris , Republik Parlamentare, Republik Presidenciale.

Gjat k saj periudhe kohore bashk punimi i drejt sis dhe poltik s shqiptare ka q n zhvilluar sipas regjimeve politike. Gjat periudh s s Luft s s ftoht shteti shqiptar pati nj izolim p rsa i p rket marrdhenieve nd rkomb tare gj e cila solli nj formim t ri t k tij shteti. Vendet me t cilat bashk punohej gjat luft s s ftoht ishin t tilla si: Ish Bashkimi Sovjetik, Kina, Gjermania lindore t cilat ishin pjes e zhvillimit t sistemit socialist. P r k t arsye nj r nd si t madhe gjat k saj periudhe kohore iu dha drejt sis populllore e cila ishte e bazuar n zhvillimin e pron s shtet rore. Pra gjat k saj kohe ka patur nj bashk punim t vazhduesh m midis drejt sis dhe politik s t bazuar n sistemin e zhvillimit ligjor t vendeve lindore.

R nia e murit t Berlinit p rcakton ndryshimet e regjimeve politike n t cilat sistemin socialist e z vend son nj tjet r sistem si politik po ashtu edhe ligjor i cili ndihmon n zhvillimin e shoq ris shqiptare. Periudha kohore e luft s s ftohte e l Shqip rin me nj numur t konsideruesh m pasojash t cilat dalin n pah gjat koh s kur ky shtet fillon dhe an tar sohet n nj numur t konsideruesh m organizatash me karakter nd rkombetar.

K shilli i Europ s sht nj prej organizatave europiane i cili ka p r q llim mbrojtjen e lrive dhe t drejtave t njeriut, duke patur p rcaktuar m s miri m nyr n e bashk punimit t drejt sis shqiptare me politik n t cilat ju vijn n sh rbim popullsis e cila ndodhet n k to teritore. Kjo organizat sht formuar pas mbarimit t luft s s dyt bot rore dhe ka patur p r q llim kryesor t saj mbrojtjen e lrive dhe t drejtave themelore t njeriut. Si rezultat i nj tranzicioni nga nj regjim politik n nj regjim tjet r ka patur shum v shtir si t cilat shpesh her jan b r edhe pjes e shum ç shtjeve drejtuar k saj organizate dhe konkretish Gjykat s s Strasburgut p r t drejtat e njeriut.¹ N vazhdim si Shteti Shqiptar ka k rkuar t jet pjes edhe e nj organizateje tjet r europiane e cila em rtohet “Bashkimi European”.² Bashkimi European sht nj organizat europiane e cila ka patur p r q llim zhvillimin politik dhe at ekonomik t shteteve t cilat jan an tare n t . P r k t arsye shteti shqiptar ka n nshkruar edhe nj marrveshje me karakter plot simin e kushteve t cilat duhet t plot sohen p r nj bashk punim m t af rt dhe integrim m t shpejt m vendet europiane. MSA- Marrveshja p r stabilizim dhe asocim sht ai dokument ligjor n baz t t cilit shteti

¹ Konventa Europiane per te drejtat e njeriut. 1950

² http://sq.wikipedia.org/wiki/Bashkimi_Evropian.

duhet të plotsojë kriteret bazë për shtetin dhe zhvillimit të tij nga ana ligjore, ekonomike dhe sociale.

Gjatë zhvillimit të shtetit shqiptar pas viteve 1990 ka patur raste në të cilat bashkëpunimi midis politikës dhe drejtësisë kanë qënë të vështira si arsye e integritetit nga një regjim politik në një tjetër. Kalimi i pronësisë shtetërore në pronë private, solli mjaft probleme për shtetin dhe për ekonominë. Interpretimi i ligjit të bazuar në sistemin ligjor Civil Law. Për këtë arsye shteti mund të shprehë dhe referimi në mënyrë të interpretimit të ligjeve të huaja për të patur një përcaktim dhe një vendosje të drejtësisë më të saktë dhe më afër interesave të shtetasve shqiptarë. Për të konkretizuar më tej këtë mënyrë bashkëpunimi midis politikës së shtetit Shqiptar dhe drejtësisë shqiptare janë sjellë disa fakte historike të cilat tregojnë më së miri bashkëpunimin e disa prej fushave të drejtësisë me politikën shqiptare.

E drejta një dukuri shoqërore

Ubi societas, ibi ius. Ku shtet shoqëror është e drejta. Kjo shprehje latine tregon se ekziston një lidhje e ngushtë e pandashme e shoqërisë dhe së drejtësisë.³ E drejta, nuk është gjë tjetër veçse tërësia e rregullave juridike të sjelljes, të cilat përcaktojnë raportet ndërmjet pjesëtarëve të një shoqërie të caktuar, në një moment konkret historik. E drejta është ai koncept i formuar nga doktrina juridike i cili përfshihet në përfshirjen e vet, të gjitha normat, rregullat juridike.⁴ E drejta është gjithnjë një dukuri shoqërore, jashtë karakterit juridik dhe jashtë shoqërisë e drejta nuk ekziston. Për e drejtën është një tërësi rregullash, të cilat rregullojnë marrëdhëniet në një komunitet shoqëror, brenda një hapsire teritoriale të caktuar dhe i cili është i aftë për një minimum stabiliteti.⁵

E drejta dhe shteti

Shteti për një entitet, një institucion, një ekzistencë, e cila vendoset në një pozicion supermacie në raport me tërë subjektet individuale ose kolektive të komunitetit, duke kërkuar origjinalitet të pushtetit të vet (sovrانيتin) dhe që rrjedhimisht disponon forcën legjitime, të nevojshme për të siguruar mbijetesën dhe zhvillimin e komunitetit shoqëror, për të komunitetit i cili ka përcaktuar lindjen e vet shtetit.⁶

Përfundimisht në literaturën juridike është pranuar një përcaktim i tillë: “E drejta është tërësia e normave juridike, që rregullojnë jetën shoqërore të një komuniteti të caktuar, në një vend të caktuar dhe që kanë si karakteristikë ekzistencën e sanksioneve me anë të cilave garantohet zbatimi i tyre.”⁷

Tiparet e së drejtësisë shtetërore

Së pari e drejta shtetërore ka karakter detyrues. Për e drejtën, ose një rregull të së drejtësisë, ka karakter detyrues kur shoqëria në të cilën ajo ekziston për shkeljen e saj parashikon sanksionet e caktuara të natyrës juridike.

Së dyti: e drejta ka karakteristikë ekzistencë në instrumentave të domosdoshmë që garantojnë njohjen dhe zbatimin e normave të së drejtësisë. Kjo në përmjet strukturave të posaçme, që garantojnë zbatimin e saj, siç është sistemi gjyqësor dhe në përmjet institutëve të posaçme (sanksioneve) që aplikohen në rastet e shkeljes së rregullt të përcaktuar nga norma e së drejtësisë.

Së treti: e drejta është relative. Nga njëra anë normat e së drejtësisë kanë përfshirje të ndryshme, kjo në varësi të komunitetit shoqëror të cilit i përket. Nga ana tjetër sfera e s

³ E drejta publike, Ilir Bezhani, Shkodër, 2011, fq 6.

⁴ E drejta publike, Ilir Bezhani, Shkodër, 2011, fq 7.

⁵ E drejta publike, Ilir Bezhani, Shkodër, 2011, fq 8.

⁶ E drejta publike, Ilir Bezhani, Shkodër, 2011, fq 10.

⁷ E drejta publike, Ilir Bezhani, Shkodër, 2011, fq 11.

drejt s mund të ndryshoj të zgjerohet në p rputhje me problemet e reja që p rcahton zhvillimi i një shoqërie, i cili hap pas hapi krijon zgjidhjen në planin juridik të tyre.⁸

Pluraliteti i sistemeve juridike

Elemente të organizimit politike të shoqërisë janë vetëm ato institucione që kanë drejtpërdrejtë qllim kryesor realizimin e funksioneve politike, si dhe ato organizata shoqërore të cilat ...realizojnë një veprimtari politike krahas kryerjes së detyrave të tyre kryesore.⁹

Shteti një dukuri shoqërore

Shteti është një dukuri shoqërore mjaft komplekse, në të cilën ndërthuren elemente të ndryshme dhe zhvillimin e të cilit e p rcakojnë faktorë divers të shumtë.¹⁰ ...Ekzistojnë teori, të cilat synojnë të identifikojnë, barazojnë thelbin e shtetit me kolektivitetin popullor. Kjo mënyrë e të konceptuarit të shtetit është mjaft antike. Ajo është zbuluar në të v rret në sistemet e para shtetërore të dalluar më shpesh pikërisht në p rrmjet kolektiviteteve p rkat se romane, atinase... . Por ky konceptim i shtetit gjerman gjendet akoma sot në një pjesë të doktrinaeve më moderne, e veçanërisht në ato doktrina, që në vazhdim të kësaj ideje/koncepti mendimi njihin, shquajnë tek populli ... titullarin ... e të v rret dhe ekskluzive të sovranitetit shtetëror.¹¹

Formimi i shtetit

Max Veber, ka p rcaktuar se në kuadrin e profilit fenomenologjik të pushtetit lindja e një shteti verifikohet në atë fazë kur lindi aparati i dominimit dhe ushtrimit të pushtetit të një personi që ishte mbajtës i pushtetit. ... Kalohet këtu në dominimin shtetëror, në të cilin struktura që ndrore e pushtetit arrin të vendosë monopolin e vet të tre funksioneve klasike të pushtetit;

- legjislativ/ligjvënës; vendosja e normave juridike të sjelljes;
- ekzekutiv: zbatim i tyre, ose më saktë zbatim i normativ i tyre;
- gjyqësor; aplikimi i sanksioneve për atë që nuk respekton normat, dhe pra që zbaton nga ana sanksionuese ato.¹²

Shteti qytet

Një variant ose një zhvillim i shtetit absolut p rfaqësohet nga i ashtuquajturit shteti – qytet..., ose nga ajo formë e shtetit që formohet aty nga fundi i shekullit 18-t, veçanërisht në Austri e Prusi.¹³ ... Në formën e shtet-qytetit rregjistrohet, këtu e çara e parë atij konceptioni unitar të pushtetit shtetëror që kemi vënë re të jetë tipike për shtetin absolut dhe një kohësisht duken shenjat e para paralajmëruese të një konceptioni të ri, i cili inspiron principin e ndarjes të pushtetive në funksion të garancis së qytetarit.¹⁴

Organet e shtetit

Institucionet e aparatit shtetëror janë bashkimi i tre elementeve: subjekteve shtetërore, funksioneve shtetërore dhe akteve publike.

⁸ E drejta publike. Ilir Bezhani, Shkodër, 2011, fq 12.

⁹ E drejta publike. Ilir Bezhani, Shkodër, 2011, fq 16.

¹⁰ E drejta publike, Ilir Bezhani, Shkodër, 2011, fq 35.

¹¹ E drejta publike, Ilir Bezhani, Shkodër, 2011, fq 35.

¹² E drejta publike, Ilir Bezhani, Shkodër, 2011, fq 42.

¹³ E drejta publike, Ilir Bezhani, Shkodër, 2011, fq 91.

¹⁴ E drejta publike, Ilir Bezhani, Shkodër, 2011, fq 92.

Studimet pozitive dhe historike provojn se ka raste në të cilat shteti nuk paraqitet si person juridik ..., bazuar në sistemin politik shqiptar, shteti është konfiguruar si një person juridik (publik) unitar si një subjekt unik, titullar i pushtetit të detyrimeve dhe të detyrimit.¹⁵

Rregullimi i marrëdhënies trashgimis pas shpalljes së pavarësisë (1912 – 1929)

Luftrat e vazhdueshme dhe të pandrprera të popullit shqiptar kundër sundimit osmanë që zgjati për gati pesë shekuj, u kurorëzuan më 28 nëntor 1912 me shpalljen e Pavarësisë së Shqipërisë. Krijimi i legjislativës së ri shqiptare, për të zëvendësuar atë të pushtetit otoman, nuk mund të zgjidhej lehtë dhe kërkonte kohë. Në këtë rrethana, deri sa të bëheshin ligjet e reja, Qeverija e Vlorës që e detyruar të pranonte se: do të mbeten në fuqi ligjet, rregulloret ... e më parshme. Për pasojë edhe marrëdhëniet trashgim në Shqipëri për një kohë të gjatë u rregulluan sipas të drejtës otomane, deri sa në vitin 1929 hyri në fuqi Kodi Civil i 1928-ës.¹⁶

Kodi civil shqiptar që u miratua në vitin 1928, hyri në fuqi më 1 prill 1929. Kodi Civil njihet dhe rregullonte si trashgimin me ligj ashtu edhe atë me testament. Trashgimi me ligj zbatohet kur trashgimi në të cilin nuk e linte pasurinë me testament..., si dhe për pjesën e pasurisë që nuk mund të disponohej me testament. Zotësinë për trashgim e kishin ata që lindin gjallë dhe kishin mundësi të jetonin, si dhe ata që ishin të vdekur në kohën e çeljes së trashgimit dhe lindnin gjallë.¹⁷ Pas çlirimit të vendit më 1944 lindi problemi i legjislativës që do të zbatohet për rregullimin e marrëdhënies shoqërore, duke përfshirë edhe marrëdhëniet pronare dhe, në veçanti ato të trashgimit.¹⁸

Kodi civil që u miratua më 26.6.1981 hyri në fuqi më 1 janar 1982. Hyrja e tij në fuqi përkonte me ndryshimet e bëra në bazën ekonomike. Prona private ishte zhdukur dhe vendin e saj e kishte zënë prona shtetërore mbi mbetjet e prodhimit dhe sistemi i vetëm i ekonomisë kolektive si në qytet dhe në fshat. Ndërsa pronat e personave mund të ishin vetëm sendet e përdorimit vetjak dhe familjar. Kështu shëndërime do të gjenin pasqyrim edhe në rregullimin e marrëdhënies pronare dhe atyre të trashgimit në Kodin Civil.¹⁹ Me të drejtë trashgimie, si instituti i drejtës civile, degja e drejtës unike të RSH, kuptohet tërësisht e normave juridike të nxjerra nga shteti, të cilat, rregullojnë marrëdhëniet pasurore që lindin për shkak dhe pas vdekjes së një personi dhe që rregullojnë kalimin e pasurisë së lënë nga trashgimi në të cilin trashgimtar të tij.²⁰

Gjyshi dhe gjyshja janë përfshirë në rrethin e trashgimtarve ligjorë që në vitin 1960, me ndryshimet që u bënë Dekretit mbi Trashgimin. Me gjyshin dhe gjyshen kuptohen prindërit e nënës dhe të babait dhe të birësve dhe jo gjyshin e gjyshen e këtyre që janë të rryshyrt trashgimi në të cilat thirren në trashgim edhe këta, por si të paralindur të tjerë.

Stërgjyshi ritë janë kategoria tjetër e trashgimtarve ligjorë që u shtua në Kodin Civil të 1994... . Edhe stërgjyshi ritë thirren në trashgim si nga vija amsore, ashtu edhe atë sore.²¹

Shteti i drejtës në Kushtetut dhe në jurisprudencën e gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë.

Parimi i shtetit të drejtës është një nga elementet themelore të demokracisë si formë e qeverisjes. Garantimi për mes normave kushtetuese dhe akteve të tjera ligjore si dhe zbatimi i kësaj parimi në jetën e përditshme, janë kushte të domosdoshme për funksionimin dhe zhvillimin e një shoqërie të lirë, për paqen dhe sigurinë sociale, rritjen e mirëqenies për të gjithë shtetasit e popullsisë, respektimin së bashku të drejtave dhe lirive themelore të

¹⁵ E drejta publike, Ilir Bezhani, Shkodër, 2011, fq 131.

¹⁶ E drejta e trashëgimisë e Republikës së Shqipërisë. Nazmi Biçoku, 1995, fq 10.

¹⁷ E drejta e trashëgimisë e Republikës së Shqipërisë. Nazmi Biçoku, 1995, fq 18.

¹⁸ E drejta e trashëgimisë e Republikës së Shqipërisë. Nazmi Biçoku, 1995, fq 21.

¹⁹ E drejta e trashëgimisë e Republikës së Shqipërisë. Nazmi Biçoku, 1995, fq 28.

²⁰ E drejta e trashëgimisë e Republikës së Shqipërisë. Nazmi Biçoku, 1995, fq 36.

²¹ E drejta e trashëgimisë e Republikës së Shqipërisë. Nazmi Biçoku, 1995, fq 74.

individit. Pas luftës së dytë Botërore, Shteti i së Drejtës hodhi hapat vendosur drejt triumfit të tij, mbi sfidat më të cilat ishte ndeshur për një kohë të gjatë.²²

P r f u n d i m e

Në p r f u n d i m t e k s a j p r m b l e d h j e m u n d t e r e f e r o h e m i t e k p r e a m b u l a e K u s h t e t u t s s R e p u b l i k s s S h q i p r i s .

Ne, populli i Shqipërisë, krenar dhe të vetëdijshëm për historinë tonë,

- me p r g j e g j s i p r t a r d h m e n,
- me b e s i m t e Z o t i d h e / o s e v l e r a t t j e r a u n i v e r s a l e,
- m e v e n d o s m r i n p r t a n d r t u a r n j s h t e t t s d r e j t s, d e m o k r a t i k e s o c i a l, p r t g a r a n t u a r t d r e j t a t d h e l i r i n t h e m e l o r e t n j e r i u t..
- m e f r y m n e t o l e r a n c s d h e t b a s h k e j e t e s s f e t a r e,
- m e z o t i m i n p r m b r o j t j e n e d i n j i t e t i t d h e t p e r s o n a l i t e t i t n j e r z o r, s i d h e p r p r o s p e r i t e t i n e t g j i t h k o m b i t, p r p a q e n, m i r q e n i e n, k u l t u r n d h e s o l i d a r i t e t i n s h o q r o r,
- m e a s p i r a t n s h e k u l l o r e t p o p u l l i t s h q i p t a r p r i d e n t i t e t i n d h e b a s h k i m i n k o m b t a r,
- m e b i n d j e n e t h e l l s e d r e j t s i a, p a q j a, h a r m o n i a d h e b a s h k p u n i m i n d r m j e t k o m b e v e j a n n d r v l e r a t m t l a r t a t n j e r z i m i t.²³

Duke u bazuar tek kjo preambulë si dhe tek materialet e p r d o r u r a p r k t p r m b l e d h j e v i h e t r e m n y r a e z h v i l l i m i t t d r e j t s i s s h q i p t a r e d h e p o l i t i k s s s a j. P r a k t i m i i m n y r s s p o l i t i k b r j e s s h p e s h h e r v j e n s i r e z u l t a t i b a s h k p u n i m i t t s a j t a f r t m e p o p u l l i n e s a j d u k e u b a z u a r n m n y r n e s a k t t i n t e r p r e t i m i t t d r e j t s i s n p r m j e t p j e s m a r r j e s n o r g a n i z a t a n d r k o m b t a r e s i d h e n h u a z i m e t c i l a t r e f e r o h e t d r e j t s i a s h q i p t a r e p r t a t u r n j o r i e n t i m s a m e t d o b i s h m d h e t a f r t m e s h t e t a s i t e s a j. P j e s m a r j a n o r g a n i z a t a t c i l a t m u n d t k e n s i k a r a k t e r r a j o n a l a s h t u d h e n d r k o m b t a r k a n d i h m u a r p r t a t u r n j n j o h u r i m t s a k t n l i d h j e m e m n y r n e u s h t r i m i t t d r e j t s i s e c i l a v j e n n h a r m o n i z i m m e p o l i t i k n e s h t e t i t s h q i p t a r.

²² Shteti i së drejtës në Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë. Prof. Dr. Xhezair Zaganjori, Prof. Dr. Aurela Anastasi, Dr. Eralda (Methasani) Çani.

²³ Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë.

Literatura e përdorur:

1. Konventa Europiane për të drejtat e njeriut. 1950.
2. http://sq.wikipedia.org/wiki/Bashkimi_Evropian.
3. E drejta publike, Ilir Bezhani, Shkodër, 2011, fq 6.
4. E drejta e trashëgimisë e Republikës së Shqipërisë. Nazmi Biçoku, 1995, fq 10.
5. Shteti i së drejtës në Kushtetut të Republikës së Shqipërisë. Prof. Dr. Xhezair Zaganjori, Prof. Dr. Aurela Anastasi, Dr Eralda (Methasani) Çani.
6. Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë.